Η ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΥ

[Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ καὶ ὑποσημειώσεις τοῦ κ. Χαρίλ. Ἀντωνάτου. Οὐδεὶς ἔχει δικαίωμα ἀναδημοσιεύσεως καὶ ἐκδόσεως ἐκτὸς τοῦ μεταφραστοῦ.]

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Τὸ εὐχέλαιο εἶναι μιὰ μακρυὰ καὶ θεατρικὴ θανατικὴ τελετὴ, ποὺ τὴν κάνουν ἑπτὰ παπάδες μὲ πετραχῆλι, ὁλόγυρα ἀπὸ τὸ κρεββάτι τοῦ ἑτοιμοθάνατου. Λένε ἑπτὰ Εὐαγγέλια καὶ ἑπτὰ περικοπὲς ἀπὸ τὲς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, μιὰ ποσότητα προσευχὲς γιὰ τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ μελλοθανάτου, ποὺ τὸν θεωροῦν τὴ στιγμὴ ἐκείνη γιὰ πεθαμένο,καὶ δὲονται γιὰ τὴν ψυχή του.Ἐκεῖνος ὅμως βλέπει καὶ ἀκούει ὅλα ἐτοῦτα, λαβαίνει μέρος σ' αὐτὴν τὴν τελετὴ, ποὺ εἶναι κάπως ἡ ἴδια του ἡ κηδεία. Σ'αὐτὴ τὴ θεατρική (καὶ διαβολική) τελετὴ μπαίνει ἐπίσης καὶ τὸ μιμικό, καὶ τελευταῖα ἕνας διάλογος μὲ τὸ μελλοθάνατο, ποὺ πρέπει, στὴν ἐρώτησή τους, νὰ εἰπῇ πῶς εἶναι ἁμαρτωλὸς καὶ νὰ δηλώσῃ πῶς συγχωρᾶει ἐκείνους, ποὺ τοῦ ἔκαμανε κακό,νὰ ζητήσῃ συγχώρεση ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ μπορεῖ νὰ τοῦ ἔκαμε κακό καὶ νὰ παρακαλέσῃ τοὺς παρόντες νὰ δεηθοῦν γιὰ τὴν ψυχή του κ. τ. λ.

Ὅσοι ἀντέχουν στὴν ἐξομολόγηση καὶ στὴν παρακόλουθη κοινωνία, εἶνε βέβαιο πῶς θὰ ὑποκύψουν στὴν ἐπίδραση τῆς τελειωτικῆς κι' ἀκαταμάχητης αὐτῆς φαντασμαγορίας. Κάτου ἀπὸ τὴ θανάσιμη ἐπίδραση τῆς τρομαχτικῆς αὐτῆς πίεσης, ὁ ἄρρωστος χάνει τὴ φωνή, τὲς αἰσθήσεις, τὴ ζωή. Τὸ εὐχέλαιο τότες ἔφθασε στὸ σκοπό του, ἐχτέλεσε, ἔκαμε ὅ,τι ἔμελλε φυσικὰ νὰ κάμῃ: ἐ σ κ ό τ ω σ ε !

Τέτοια εἶναι ἡ ἀπάνθρωπη συνήθεια, στὴν ὁποία οἱ Ληξουριῶτες ἀγαποῦν νὰ ὑποβάλλουν τὴν ἀγωνία τους. Παραβρέθηκα σ' αὐτὴ τὴν ἀπο ἔθιμο δολοφονία τῆς ἀδελφῆς μου κι'ὡρκίσθηκα μέσ'ἀπὸ τὴν καρδιά μου πῶς θὰ λάβαινα ὅλα τὰ χρειαζούμενα μέτρα νὰ ξεφύγω νὰ πεθάνω στὸ Ληξοῦρι.

Μερικὲς μέρες ὕστερ' ἀπὸ τὸ θάνατό της, ἔτυχε νὰ μάθω πῶς, στὴν τελευταία της ἀρρώστεια,ἕνας παπᾶς ἐπῆγε αὐθόρμητα καὶ μὲ σύστησε σ' αὐτὴν νὰ μ' ἀφήσῃ κάτι. Ἕνας παπᾶς, θὰ εἰπῆτε, νὰ ἐνοχληθῇ αὐθόρμητα καὶ μυστικὰ ὑπὲρ μου ! Ναί, μὰ ὁ παπᾶς αὐτὸς εἶναι ὁ Γιάννης Σκαλτσούνης (1), ὁ ἴδιος ποὺ, χρόνια πρὶν, ὑστερ'ἀπὸ τὸν ἀφορεσμό μου ἔτρεξε να μέ συναντήσῃ μὲ τὲς ἀγκάλες ἀνοιχτές, μ'ἔσφιξε ἀπάνου του καὶ μ' ἐφίλησε δημόσια, σὰν νὰ ἔλεγε στ' ἀνοιχτὰ «ἀθῶος εἰμὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου».

Ὅποιος πεθάνη στὸ Ληξοῦρι δίνει ἕνα θέαμα καὶ μία δημοσία διασκέδαση στὴ χώρα: Τὸ πτῶμα ντύεται μὲ τὰ γιορτινά του φορέματα· ἂν εἶναι ἄντρας καὶ ἀστός,φορεῖ κοντὸ σακάκι, ἄσπρα γάντια, χουσὲς ἁλυσίδες, ἐπιστήθιο, δαχτυλίδια πλουτισμένα μὲ πετράδια, σκαρπίνια τοῦ χοροῦ κ.τ.λ. ἔπειτα τοποθετιέται ξεσκέπαστος μεσα στὸ φέρετρο καὶ φέρνεται μὲ πομπή, νὰ κάμῃ τὸ γῦρο τῆς χώρας· ὅλες οἱ καμπάνες σημαίνουν, 20 ἕως 30 παπάδες μὲ ἱερατικὴ στολὴ, ἕνας πελώριος σταυρὸς μὲ πλαγιοφυλακὲς ἀγγελούδια ἀπὸ σίδερο εἰκονογραφημένο, φανάρια, λαμπάδες, ἀρκετὰ θυμιατὰ ποὺ καπνίζουν, ψαλτάδες ποὺ νιαουρίζουν, συγγενεῖς ποὺ οὐρλιάζουν... κι'ὅλα τὰ παράθυρα καὶ οἱ ταρατσες πλημμυρισμένες ἀπ'ἀνθρώπους, ποὺ θέλουνε τὰ ἴδοῦν τήν τελετή.Ἂν εἰσαιγυναῖκα καὶ ἀστή,γίνεται τὸ ἴδιο: μετιξωτὰ φορέματα, διαμαντικά,μόδες κ. τ. λ. γιὰ μιὰ παρόμοια πομπή. Ὅταν ὁ νεκρὸς εἶναι κατώτερης κοινωνικῆς τάξεως, δὲν ὑπάρχει διαφορά, παρὰ σ' ὅ,τι ὀποβλέπει στὴν πολυτέλεια καὶ στὴν ἐπίδειξη σὲ κάθε πρᾶγμα, ἡ τελετὴ ὅμως εἶνάι ὅμοια.

Παράλειψα νὰ μιλήσω γιὰ τὴν ἀνατροφὴ ποὺ ἔδωκα στὰ κορίτσια μου—γιατὶ γυιὸ δὲν ἀπόχτησα, παρὰ τελευταῖα.

Τὰ κορίτσια μου ἀνατραφήκανε στοὺς κόλπους μιᾶς μικρῆς Δημοκρατίας. Πραγματικά, ἀντίθετ' ἀπ'ὅ, τι κάνουν οἱ Δημοκρατικοί, ἔδωκα μιὰ Δημοκρατικὴ σύνθεση στὴν οἰκογένειά μου (2).

Ἅμα παντρεύτηκα, ἐδήλωσα στὴ γυναῖκα μου ὅτι δὲν εἶχα τὴν ἀξίωση νὰ ἐπωφεληθῶ τὸ δικαίωμα νὰ εἶμαι ἀνώτερός της, ποὺ μοῦ το ἔδινε ἡ κοινωνία, καὶ ὅτι ἀνάμεσα ἐκείνης καὶ ἐμέ θὰ βασίλευε ἡ τελειότερη ἰσότητα. Μ'αὐτὸ τὸν ὅρο τὴν ἔκαμα ἑνήμερη στὰ συμφέροντά μου, ποὺ ἔγιναν εἰς τὸ ἑξῆς δικά της κι' οἱ δυό μας πάντα μαζὶ διευθύναμε κι' ἐταχτοποιούσαμε τὲς ὑπόθεσές μας. Εὑρήκαμε ἐπίσης πῶς ἦταν συμφέρο στὴν οἰκογένεια νὰ γίνῃ αὐτὴ ταμίας καὶ εἰς το ἑξῆς κρατοῦσε πάντα τὸ πορτοφόλι. Πολλὲς φορὲς θέλησε ν' ἀπαλλαχθῇ ἀπ' αὐτὸ καὶ τῆς ἔκανα τὴ χάρη, μὰ κάθε φορὰ ἐξικριβώναμε πῶς ἡ γυναῖκα εἶνε καταλληλότερη γι'αὐτὲς τὲς ὑπηρεσίες καὶ ξαναγυρίζαμε στὸ ἴδιο σύστημα.

Τὸ σύστημ' αὐτό, ποὺ σὲ πολλοὺς θὰ φανῇ ἴσως περίεργο, γιατὶ δὲν εἶναι μέσα στὲς συνήθειες, εἶναι πειὸ ταιριαστὸ κι' ὠφέλιμο γενικὰ στὴν οἰκογένεια. Σὲ μιὰν οἰκογένεια σοβαρῶν καὶ φρόνιμων ἀνθρώπων,ὄχι ὁ ἄντρας,ἀλλὰ ἡ γυναῖκα θὰ ἔπρεπε πάντα νὰ κρατῇ τὸ Ταμεῖο:

1) Γιατὶ στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ σπιτιοῦ συμβαίνει νἄχῃ αὐτὴ τὸ πορτοφόλι στὸ χέρι γιὰ τὲς μικρὲς δαπάνες, καὶ 2) γιατὶ ἡ γυναῖκα, μένοντας στὸ σπίτι περισσότερο χρόνο ἀπὸ τὸν ἄντρα,μπορεῖ νὰ εἶνε καλλίτερος φύλακας τῆς οἰκογένειας.

Σημ. Μεταφ. 1) Ἰωάννης Σκαλτσούνης· Παπᾶς πολὺ σεβάσμιος στὸ Ληξοῦρι, ἀπὸ τὴν οἰκογένεια τοῦ νομοθέτη τῆς Κρήτης.

Σημ. Λασκαρ. 2) Ἀγαπάω τὴν πολιτικὴν ἐλευθερία καὶ ἡ μορφὴ τῆς Κυβερνήσεως δὲ μ' ἐνδιαφέρει.

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΤΟ ΓΙΑΣΜΑΚΙ

[Τοῦ ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΚΩ]

«Τὴν προσευχήν σου ἔκαμες»
ἀπόψε Δυσδαιμόνα ;
Σαίξπηρ

Η ΑΔΕΛΦΗ

— Τί νἄχετε, ἀδελφάκια μου γλυκά ;
Στὶς ὄψες σας λαλοῦν οἱ συλλογές σας
Καὶ σᾶν κεριὰ θανάτου νεκρικὰ
στὰ μάτια σας γυαλίζουν οἱ ματιές σας·
εἶν' ἀνοιχτὲς οἱ ζῶνες σας βαθειά,
καὶ τρεῖς φορὲς ἀπ' ὄξω ἀπ' τὸ φηκάρι
μισοβγαλμένα τ' ἄγρια σας σπαθιὰ
ἀστράφτουν τῶν' ἀχόρταστα, σᾶν χάροι..

ΠΡΩΤΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ

—Πές,τὸ γιασμάκι σου ἀνοιξες στὸ δρόμο μὲ καμάρι ;

Η ΑΔΕΛΦΗ

— Ἀπ'τὸ λουτρό,ἀφεντάδες μου,γυρνοῦσα·
γυρνοῦσ'ἀπ' τὸ λουτρό... κ' εἶχα τὸ νοῦ,
ὁλόσκεπτη καὶ χαμηλοβλεποῦσα,
νὰ μὴ μὲ δοῦνε μάτια χριστιανοῦ.
Θυμᾶμαι πὼς ἀπ' ὄξω ἀπ' τὸ τζαμὶ
ἐπύρωνε ἀπ' τὸν Ἥλιο τὸ σοκάκι,
καὶ μὲς στὴν κάψα ἐκείνη μιὰ στιγμὴ
μ' ἀνοίχτηκε τὸ κάτασπρο γιασμάκι.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ

— Καὶ δὲν ἐδιάβαινε κανεὶς κ' ἐστάθηκε λιγάκι ;

ΑΔΕΛΦΗ

— Ὤ, ναί... μπορεῖ... Μὰ τ' ἄσπρα μου τὰ κάλλη
δὲν τὰ εἶδε... ἐσκεπασθῆκαν βιαστικά...
Ὅμως ἐσεῖς μιλᾶτε ἀγάλι ἀγάλι...
Γιατί, μιλᾶτε ἀδέλφια μυστικά ;
Μὴ θέλετ' αἷμα ; Ὄχι ! Στὴν ψυχή σας,
ἀδέλφια μου, δὲν μὲ εἶδε τὴ φτωχή.
Ἀχ ! χάρι γιὰ τὴν ἔρημη ἀδελφή σας,
γιὰ μιὰ ἄνανδρη παρθένα, μοναχή.

ΤΡΙΤΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ

— Ὁ Ἥλιος ἦταν κόκκινος ἀπόψε, πρὶν χαθῆ.

ΑΔΕΛΦΗ

— Χάροι, ἀδελφάκια, τί ἔκανα ; βοήθεια !
Ὤ, μᾶ τὰ γόνατά σας ποὺ φιλῶ
Μὴ τὰ σπαθιά σας !.. φθάνει, μὲς στὰ στήθεια !
Ἀχ, ἄσπρο μου γιασμάκι κι' ἀπαλό !
Μὴ φεύγετε... βαστᾶτε με λιγάκι,
Λὲν εἶνε πειὰ τὸ τέλος μου μακρυὰ
καὶ μιὰ θαμπὴ χλωμάδα σὰν γιασμάκι,
μοῦ κρύβει ἀγάλι ἀγάλι τὴ θωριά...

ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ

— Τέτοιο γιασμάκι σοῦπρεπε νὰ σὲ φυλάῃ βαρειά.

Μετάφρ. **Μιχ. Ἀργυροπούλου**

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

[Τοῦ Λ. ΣΤΕΛΕΤΤΗ]

Ὅταν θὲ νἄσαι γρηὰ καὶ θὰ διαβάζῃς
μὲς στὴ φωτιὰ τοὺς στίχους αὐτοὺς μόνη
θὰ ξαναϊδῇς νἀρθοῦν στὸ νοῦ σου πάλι οἱ περασμένοι χρόνοι.

Θὰ γύρῃς τὸ κεφάλι μὲς στὰ στήθη
σὰν θυμηθῇς τὴν περασμένη νιότη
καὶ θὰ σκεφθῇς κι'ἐμένα ποὺ θὰ κρύβουν τῆς γῆς τὰ μαῦρα σκότη...

Καὶ θὰ θαρρῇς πὼς μέσα στὸν ἀγέρα
θὲν' ἀκοῦς μιὰ φωνὴ μισοαβυομένη
καὶ θὰ θαρρῇς π' ἀκοῦς σὰν περιγέλοιο μιὰν εἰρωνεία θλιμμένη...

Καὶ θὰ σοῦ πῇ ἡ φωνή :— Μὰ δὲν θυμᾶσαι,
μὰ δὲν θυμᾶσαι πλειά, γαλανομάτα,
τὰ ὁλόχρυσα μαλλιά σου τὰ χυμένα στὰ στήθη σου τ' ἀφράτα ;

Πόσο τὰ χρόνια σ' ἄλλαξαν ! Ὤ πόσο
σ' ἀλλάξανε στὴ διάβα τὴ μορφή σου !
Ποῦνε λοιπὸν τὰ ὁλόξανθα μαλλιά σου κι' οἱ φλογεροὶ θυμοί σου ;

Μὲς στὴ φωτιὰ τὰ πεθαμμένα χρόνια
μόνη θρηνεῖς κι' ἐγὼ στὸ μνῆμα μένω,
καὶ κλαίω πικρά... Τρέξε λοιπὸν σιμά μου, ἐδῶ σὲ περιμένω.

Τρέξε μὲ μιᾶς κι' ἂν ἴσως ψεύτρα ἐλπίδα
μᾶς γέλασε μαζὶ στὴ γῆ νὰ ζήσουμε,
θενὰ ἑνωθοῦμε μὲς τὸ μνῆμα. Τρέξε ἀντάμα νὰ σαπίσουμε.

Μετάφρ. **Κ. Καιροφύλα**